

Sintaksės atskyrimas nuo morfologijos XX a. kalbotyroje

Aldona Paulauskienė

Anotacija. Šių dienų kalbotyros prioritetų kontekste tai, kas čia kalbama, mažų mažiausiai atrodo nemadinga, nemoksliška, o gal net smerktina kaip neišmanymas. Tačiau bent kiek pažįstant gramatikos esmę ir jos mokslo istoriją, galima teigti, kad mūsų pasaulyje nieko nauja. Tik įdomu, kad suvokiant visų kalbos elementų vienovę, dermę, žinant, kad pati gramatika gavusi vardą nuo graikiškojo žodžio *gramma* “raidė” ir mokyklose išlaikiusi per ilgus amžius klasikinį modelį, moksle visą laiką svyruojama tai į bereikšmės morfologijos pusę (lyginamoji istorinė gramatika, tai – į universaliosios sintaksės pusę (XVIII a. gramatika, XX a. vidurys ir antroji pusė).

Be to, visai nevaisingai stengiamasi gramatiką atplėšti nuo pasaulio suvokimo, mąstymo, neatsižvelgiant į tai, kad pačios kalbos paskirtis yra reikšti mintį, t.y. perteikti pašnekovui vienodai suvokiamą tikrovę. Norint parodyti, kad “nauja” jau kadaise yra buvę, šiam rašiniui suteikiama ir šiek tiek istoriškumo.